

- **translated title:** Европейско споразумение относно лицата, участващи в процедурите пред Европейския съд по правата на човека и обяснителен доклад
- **publisher responsibility:** State Gazette
- **original title of the convention in English:** European Agreement relating to persons participating in proceedings of the European Court of Human Rights and Explanatory Report
- **identification number of the convention:** ETS 161
- **place of the translation:** Bulgaria
- **name of the publisher:** State Gazette
- **date of the translation:** n/a
- **status of the translation:** an official translation
- **host item:** State Gazette, No. 107, 11 December 2001
- **ISBN:** n/a

Европейско споразумение относно лицата, участващи в процедурите пред Европейския съд по правата на човека и обяснителен доклад *

Държавите - членки на Съвета на Европа, подписали това споразумение, Имайки предвид Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък "конвенцията");

Припомняйки Европейското споразумение относно лицата, участващи в процедурите на Европейската комисия и съда по правата на човека, подписано в Лондон на 6 май 1969 г.;

Имайки предвид Протокол № 11 към конвенцията, реструктуриращ механизма за контрол, установен чрез нея, подписан в Страсбург на 11 май 1994 г. (наричан по-нататък "Протокол № 11 към конвенцията"), с който се създава постоянен Европейски съд по правата на човека (наричан по-нататък "съдът") на мястото на Европейската комисия и съда по правата на човека;

Вземайки предвид, в светлината на това развитие, че е препоръчително за по-доброто осъществяване на целите на конвенцията на лицата, които участват в процедурите пред съда, да им бъдат предоставени определени имунитети и улеснения чрез едно ново споразумение, Европейското споразумение относно лицата, участващи в процедурите пред Европейския съд по правата на човека (по-нататък наричано "това споразумение"),

Се договориха за следното:

Член 1

1. Лицата, за които се отнася това споразумение, са:

а) всички лица, участващи в процедурите, повдигнати пред съда като страни, техни представители и съветници;

б) свидетели и експерти, призовани от съда, както и други лица, поканени от председателя на съда да участват в процедурите.

2. За целите на това споразумение терминът "съд" включва състави, отделения, състав на голямо отделение, голямо отделение и съдиите. Терминът "участващи в процедурите" включва осъществяващите комуникация с оглед на подадена жалба срещу държава, която е страна по конвенцията.

3. Ако в хода на упражняването от страна на Комитета на министрите на неговите функции съгласно чл. 46, ал. 2 на конвенцията лице, споменато в ал. 1 по-горе, бъде призовано да се яви или да представи писмени изявления пред Комитета на министрите, разпоредбите на това споразумение се прилагат по отношение на това лице.

Член 2

1. Лицата, споменати в ал. 1 на чл. 1 на това споразумение, не носят отговорност за техни устни или писмени изказвания, или на документи или други свидетелски показания, представени от тях пред или на съда.

2. Този имунитет не се прилага по отношение на съобщения извън съда за всички изказвания, документи или свидетелски показания, представени на съда.

Член 3

1. Договарящите се страни зачитат правото на лицата, споменати в ал. 1 от чл. 1 на това споразумение, да кореспондират свободно със съда.

2. Що се отнася до задържаните лица, упражняването на това право означава в частност, че:

а) тяхната кореспонденция се пренася и доставя без неоправдано закъснение и без изменение;

б) такива лица не са обект на дисциплинарни мерки под каквато и да е форма заради съобщения, изпратени по съответните канали до съда;

в) такива лица имат право да водят кореспонденция и да се консултират насаме, без възможност да бъдат чути от други лица, с адвокат, който има правото да се явява пред съдилищата на страната, в която са задържани лицата, относно оплакване до съда или каквито и да било процедури, произтичащи от това.

3. При прилагането на предишните алинеи не трябва да има намеса от държавната власт освен такава, която е в съответствие със закона и е необходима в демократичното общество в интерес на националната сигурност, за задържане или преследване на престъпление или за защита на здравето.

Член 4

1. а) Договарящите се страни се задължават да не възпрепятстват свободното придвижване и пътуване с цел участие и завръщане от процедури пред съда на лицата, споменати в ал. 1 на чл. 1 от това споразумение.

б) Не се налагат никакви ограничения върху тяхното придвижване и пътуване освен такива, които са в съответствие със закона и са необходими в демократичното общество в интерес на националната сигурност или обществената безопасност, за поддържането на обществения ред, за предотвратяването на престъпления, за защита на здравето и морала или за защита на правата и свободите на другите.

2. а) Тези лица не се подлагат на преследване или задържане или на каквито и да било други ограничения на тяхната лична свобода в страни, през които те преминават транзит, или в страната, където протичат съдебните процедури, относно дела или осъждания, предшествващи началото на пътуването.

б) Всяка от договарящите се страни може, по време на подписването, ратифицирането, приемането или одобряването на това споразумение, да обяви, че разпоредбите по тази алинея няма да се прилагат за нейните граждани. Такава декларация може да бъде оттеглена по всяко време чрез уведомление, адресирано до Генералния секретар на Съвета на Европа.

3. Договарящите се страни се задължават да приемат наново, при завръщането му на тяхна територия, всяко лице, започнало пътуването си от посочената територия.

4. Престават да се прилагат разпоредбите по ал. 1 и 2 от този член в случаи, когато съответното лице е имало възможността за период от петнадесет поредни дни от датата, след която присъствието му в съда не е било повече наложително, да се завърне в страната, от която е започнало пътуването му.

5. В случаи, при които има конфликт между задълженията на договаряща се страна, произтичащи от ал. 2 на този член, и тези, произтичащи от конвенция на Съвета на Европа или от договор за екстрадиция, или друг договор, засягащ взаимното подпомагане по наказателно-правни въпроси с други договарящи се страни, надделяват разпоредбите по ал. 2 от този член.

Член 5

1. Иmunитети и улеснения се предоставят на лицата, споменати в ал. 1 на чл. 1 на това споразумение, единствено с цел да им бъде осигурена свободата на словото и независимостта, необходими за изпълнението на техните функции, задачи или задължения, или упражняването на техните права по отношение на съда.

2. а) Единствено в компетенцията на съда е да отнема, изцяло или частично, имунитета, предвиден според ал. 1 на чл. 2 на това споразумение; той има не само правото, но и задължението да отнема имунитета във всички случаи, когато по негово мнение имунитетът би възпрепятствал осъществяването на правосъдие и отнемането изцяло или частично не би навредило на целта, посочена в ал. 1 на този член.

б) Иmunитетът може да бъде отнет от съда или служебно, или по молба на някоя от договарящите се страни, или на всяко заинтересовано лице.

в) Решения за отнемане на имунитет или за отказ да бъде отнет имунитет се придружават от излагане на причините.

3. Ако договаряща се страна удостовери, че отнемането на имунитета, предвидено според ал. 1 на чл. 2 на това споразумение, е необходимо за целите на процедурите по отношение на престъпление срещу националната сигурност, съдът отнема имунитета до степента, посочена в удостоверението.

4. В случай на разкриването на факт, който би могъл по своята същност да има решаващо въздействие и който по времето на решението за отказ да бъде отнет имунитетът е бил неизвестен на автора на молбата, последният може да отправи нова молба до съда.

Член 6

Никоя разпоредба на това споразумение не трябва да се тълкува като ограничаваща или накърняваща задълженията, поети от договарящите се страни съгласно конвенцията или нейните протоколи.

Член 7

1. Това споразумение ще бъде открито за подписване от държавите- членки на Съвета на Европа, които могат да изразят своето съгласие да станат страни по него чрез:

а) подписване без последваща ратификация, приемането или утвърждаването му; или

б) подписване, подлежащо на ратификация, приемане и утвърждаване, последвано от ратификация, приемане или утвърждаване.

2. Документите по ратификацията, приемането или утвърждаването се депозират при Генералния секретар на Съвета на Европа.

Член 8

1. Това споразумение влиза в сила от първия ден на месеца, който следва след изтичането на период от един месец от датата, на която десет държави- членки на Съвета на Европа, ще са изразили съгласие да станат страни по него, съгласно разпоредбите на член 7 или от датата на влизане в сила на Протокол № 11 към конвенцията, в зависимост от това, коя е по-късната дата.

2. По отношение на всяка от държавите членки, която изрази впоследствие съгласие да стане страна по това споразумение, то влиза в сила на първия ден от месеца, който следва изтичането на период от един месец от датата на подписване или на депозиране на документ за ратификация, приемане или утвърждаване.

Член 9

1. Всяка от договарящите се страни може, когато депозира документ за ратификация, приемане или утвърждаване или на всяка по-късна дата чрез декларация, адресирана до Генералния секретар на Съвета на Европа, да разшири действието на това споразумение за всяка територия или територии, посочени в декларацията, и за международните отношения на които тя носи отговорност или от чието име е упълномощена да поема задължение.

2. Това споразумение влиза в сила за всяка територия или територии, посочени в декларацията, направена съгласно ал. 1 на първия ден от месеца, който следва след изтичането на един месец от датата на получаване на декларацията от Генералния секретар.

3. Всяка декларация, направена съгласно ал. 1, може по отношение на всяка територия, спомената в такава декларация, да бъде оттеглена съгласно изложената процедура за денонсиране в чл. 10 на това споразумение.

Член 10

1. Това споразумение остава в сила за неопределен срок.

2. Всяка от договарящите се страни може, доколкото е засегната, да денонсира това споразумение чрез уведомление, адресирано до Генералния секретар на Съвета на Европа.

3. Такова денонсиране става валидно шест месеца след датата на получаване на уведомлението от Генералния секретар. Това денонсиране не освобождава засегнатите договарящи се страни от всяко задължение, което може да е възникнало съгласно това споразумение по отношение на всяко лице, споменато в ал. 1 на чл. 1.

Член 11

Генералният секретар на Съвета на Европа уведомява държавите-членки на съвета, за:

- а) всяко подписване;
- б) депозирането на всеки ратификационен документ или документ за приемане или утвърждаване;
- в) датите на влизане в сила на това споразумение в съответствие с чл. 8 и 9;
- г) всяко друго действие, уведомление или съобщение, имащо отношение към това споразумение.

В уверение на което долуподписаните, надлежно упълномощени за това, подписаха това споразумение.

Съставено в Страсбург на 5 март 1996 г. на английски и френски език, като и двата текста имат еднаква сила, в един екземпляр, който остава на съхранение в архивите на Съвета на Европа. Генералният секретар на Съвета на Европа изпраща заверени копия на всяка държава-членка на Съвета на Европа.

Обяснителен доклад към Европейското споразумение относно лицата, участващи в процедури пред Европейския съд по правата на човека

Въведение

1. С приемането от Комитета на министрите на 20 април 1994 г. на Протокол № 11 към Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (по-нататък наричана "конвенцията"**) и последващото му подписване от всички държави-членки на Съвета на Европа, Комитетът на министрите прие през януари и септември 1995 г. поправките, а впоследствие и замяната на Европейското споразумение относно лицата, участващи в процедури пред Европейската комисия и съда по правата на човека, подписано в Лондон на 6 май 1969 г. (по-нататък наричано "Споразумението от 1969 г.").

2. Беше сметнато за по-подходящо да се замени вместо да се поправя Споразумението от 1969 г., доколкото Протокол № 11 към конвенцията основно реструктурира механизма за контрол на конвенцията, особено със замяната на Европейската комисия и съда по правата на човека с нов постоянен съд. Споразумението от 1969 г. остава в сила и е приложимо за процедурите на комисията и съда съгласно сегашната система. Новото споразумение е приложимо изключително към процедурите пред съда, както е установено съгласно Протокол № 11 към конвенцията.

3. Това споразумение повтаря текста от Споразумението от 1969 г. с измененията, наложени от заличаването на всяко препращане към комисията, както и на невалидните разпоредби от предишния текст на конвенцията (виж в тази връзка travaux préparatoire на Споразумението от 1969 г., документ Н(69)15). В допълнение на това във френската версия на новия текст бяха направени няколко граматически поправки.

4. Новият текст беше подготвен в периода между месец март и месец септември 1995 г. от Комитета на експертите за усъвършенстване на процедурите за защита на правата на човека (DH-PR), орган, подчинен на Управителния комитет за правата на човека (CDDH).

5. Това проектоспоразумение, подготвено от DH-PR и впоследствие финализирано от CDDH - след надлежните консултации с председателите на Европейската комисия и съда по правата на човека - беше представено пред Комитета на министрите, които приеха текста на 556-ата сесия на представителите на министрите на 9 февруари 1996 г. То беше отворено за подписване от държавите-членки на Съвета на Европа, на 5 март 1996 г.

Коментар по разпоредбите на споразумението

Член 1

6. Текстът на чл. 1, ал. 1 е опростен и съкратен вариант на чл. 1, ал. 1 от Споразумението от 1969 г.; той се отнася за чл. 33 и 34 на конвенцията. Той е съставен по такъв начин, че да осигури *inter alia* прилагането на това споразумение спрямо "намеси от трети страни" съгласно чл. 36 от конвенцията, както и спрямо всички лица, участващи в процедури по силата на тази разпоредба.

7. Алинея 2 на чл. 1 се базира на този от същата разпоредба в Споразумението от 1969 г., като взема надлежно предвид промените, направени по конвенцията чрез Протокол № 11. Този алинея обхваща работата на съдиите, които изпълняват своите задължения съгласно конвенцията или съгласно вътрешния правилник на съда според случая. Оплакванията включват както междудържавни дела, така и индивидуални жалби.

8. Докато ал. 3 на чл. 1 от Споразумението от 1969 г. се отнасяше за предишния чл. 32 на конвенцията (дела, които трябва да бъдат решавани от Комитета на министрите), в сегашния текст на ал. 3 на чл. 1 думите "Член 32 на" са премахнати. Въпреки че Комитетът на министрите не играе съдебна или съдебноподобна роля, съгласно която и да било от процедурите, определени чрез Протокол № 11 към конвенцията, препращането към Комитета на министрите остава полезна практика в случай, че се изисква някоя от страните да вземе участие в процедурите съгласно чл. 46 на конвенцията.

Членове 2 - 6

9. Текстовете на чл. 2 - 6 изцяло съвпадат с тези на чл. 2 - 6 от Споразумението от 1969 г. Препращането на случаи до комисията е премахнато и заменено там, където е необходимо. Що се отнася за кореспонденцията със задържани лица, текстът на чл. 3, параграф 2а е подменен така, че да взема предвид

решението на Европейския съд по правата на човека за случая Кемпбъл, решение от 25 март 1992 г., серия А, том 233, по-специално ал. 62 и 63.

Също така в текста на чл. 6 се споменават протоколите към конвенцията; това допълнение отразява развитието на нещата след приемането на конвенцията през 1950 г. Очевидно споразумението ще обхваща само протоколи, които са ратифицирани от държавите.

Членове 7 - 11

10. Тези членове се базират на подобни разпоредби, както са дадени в Споразумението от 1969 г. (чл. 7 - 11) и съдържат заключителни клаузи, които са в съответствие с обичайните заключителни клаузи.

Текстът на чл. 9, който се отнася за територии, за международните отношения на които отговаря държава, е леко модифициран, за да съответства попълно на подобни разпоредби в конвенцията и нейните протоколи.

Това споразумение влиза в сила само след като десет държави - членки на Съвета на Европа, са изразили съгласие да станат страни по него или от датата на влизането в сила на Протокол № 11 към конвенцията, в зависимост от това, коя е по-късната дата.

oooooooooooooooooooo

* Прието от представителите на министрите (Комитет на министрите на Съвета на Европа) на 9 февруари 1996 г.

** Освен ако не е посочено друго, бележките по членовете се отнасят за членовете на конвенцията с поправките според Протокол № 11.